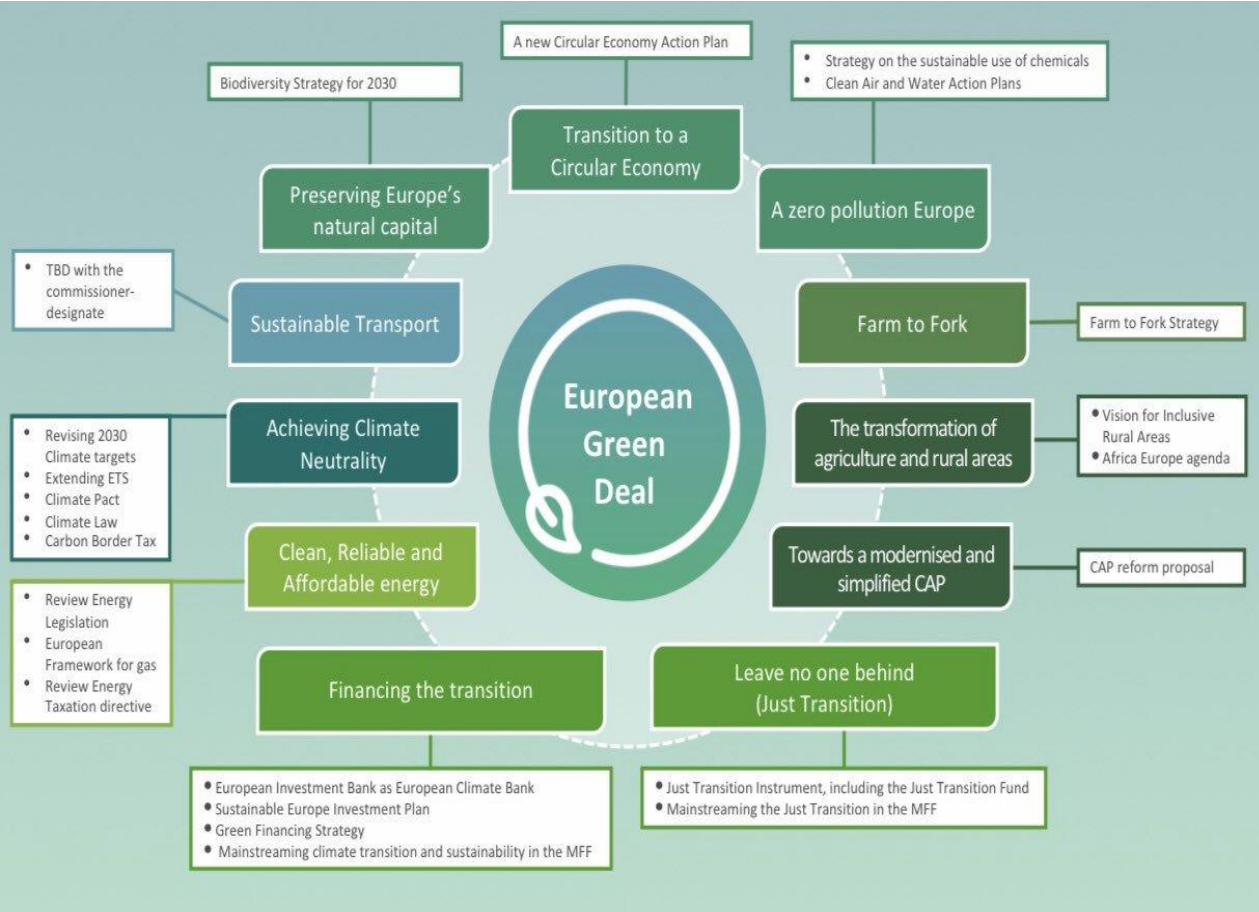

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI VE ETKİLERİ

i

Doç. Dr. Çiğdem Nas,
İktisadi Kalkınma Vakfı

Avrupa Yeşil Mutabakatı (11.12.2019)

- Avrupa'nın ilk iklim-nötr kıta olma çabası
 - 2050 yılına kadar sera gazı emisyonlarını net olarak sıfırlamak
- Bir Ekonomik Büyüme Stratejisi
 - Ekonomik büyümeyi kaynak kullanımından ayırmak
- AB için yeni bir ortak hedef
 - AB'nin iç bütünlüğünü sağlamak ve kimseyi geride bırakmamak

AB İklim Yasası

- Avrupa Komisyonununun 04.03.2020 tarihli AP ve Konsey Tüzüğü Teklifi (COM/2020/80 final) → 29.07.2021 yürürlüğe girdi.
- AB üyesi devletler için yasal olarak bağlayıcı bir hedef koyar: 2050 yılında net sıfır sera gazı emisyon hedefine ulaşmak.
- AB kurumları ve Üye devletlere AB ve ulusal düzeyde gerekli önlemleri alma zorunluluğu getirir.
- İlerlemeyi denetlemek (5 yılda bir gözden geçirme) ve geri dönüşü önlemek için bir sistem oluşturur.
 - Ulusal Enerji ve İklim Planları, Avrupa Çevre Ajansı'nın raporları

2030 hedefi

2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarını 1990 düzeyine kıyasla en az %55 azaltmak.

Komisyon 2030 hedeflerine ulaşılmasını sağlamak için tüm politika araçlarını gözden geçirecek ve güncelleyecek

Komisyon eylemleri iklim nötralite hedefi ile uyuşmayan üye devletlere tavsiyelerde bulunabilecek ve Üye Devletlerin bu tavsiyeleri dikkate alması gerekecek.

Üye devletlerin iklim değişikliğinin etkilerine karşı direnci artırmak için uyum sağlama stratejileri uygulamaları istenecek.

Döngüsel Ekonomi Eylem Planı

- Sürdürülebilir Ürün Politika Çerçevesi
- Yüksek etkili ürünlere öncelik verilecek:
 - Şarj aleti, elektronikler, piller, tekstil sektörü
- Tüketicilerin daha aktif bir rol oynaması sağlanacak ve dayanıklı, yeniden kullanılabilen, onarılabilen ürünleri seçmelerine imkan tanıyacak bilgilere ulaşabilecek.
 - Tüketiciler için “tamir etme hakkı”
- Yeşil kamu alımı
 - Kamu otoritesinin de model olmak için çevre dostu ürün, hizmet ve çalışmayı seçmesi gerekiyor.

Öncelikle ele alınan sektörler

- **Elektronik ve BİT**- ürün ömrünün uzatılması, atık toplama ve işleme, ürünlerin onarılması, güncellenmesi, yeniden dönüştürülmesi ve yeniden kullanımı kolay olmalı
- **Pil ve taşıtlar**-sürdürülebilirlik ve dögüsel potansiyelin geliştirilmesi, üretimde kullanılan materyalleri gösteren pil pasaportu
- **Ambalaj**- AB pazarında ambalaj kullanımına ilişkin kurallar
- **Plastikler** – geri dönüşüm, mikroplastikler, biyo-esaslı ve biyoçözünür plastikler
- **Tekstil**- yeni bir AB tekstil stratejisi, yeniden kullanım, inovasyon ve rekabetçiliğin desteklenmesi, ayırma, yeniden kullanma ve yeniden dönüşümü artıracak yeni iş modelleri, sürdürülebilir tekstiller (repreve, supima gibi), ekotasarım, atığın 2030'a kadar %50 azaltılması
- **İnşaat ve binalar**-binalar için dögüsellik ilkeleri, sürdürülebilirlik için kapsamlı strateji
- **Gıda** – tek kullanımlık ambalaj, sofraya eşyası ve çatal bıçak gibi ürünleri yeniden kullanılabilir ürünlerle değiştirmek

AB Bütçesinden Yeşil Dönüşüme Katkı 2021- 27

2 trilyon avroluk çok yıllık mali çerçeve ve NextGenerationEU kapsamındaki programların % 30'u iklim eylemine destek sağlamak için kullanılacak.

732,8 milyar avroluk İyileşme ve Dirençlilik Aracı (Recovery and Resilience Facility) % 37'si iklim eylemine ayrılacak.

Yatırımlar ve Finansman

- Avrupa Yatırım Bankasının AB'nin İklim Bankası olması
- 2020'de AYB, iklim değişikliği ile mücadeleye 24,2 milyar avro ayırdı.
- AYB'nin sağladığı finansmanın %40'ı iklim değişikliği ve çevresel sürdürülebilirliğe ayrıldı.
- 2019'da AYB Yönetim Kurulu tüm finansman faaliyetlerini Paris Anlaşması ilke ve hedeflerine uyumlu hale getirmeye karar verdi.
- 2020 itibarıyla, 30 milyar avro yeşil ve sürdürülebilirlik tahvilleri
- 71 ülkede 312 projenin finanse edilmesini sağladı.

AB Taksonomisi: Sürdürülebilir Finans Çerçevesi-12.07.2020'de yürürlüğe girdi

Çevresel sürdürülebilir ekonomik faaliyetleri listeleyen bir sınıflandırma

- Bir yatırımın sürdürülebilir olarak sınıflandırılması için hangi kriterleri yerine getirmesi gerektiğini belirler.
- Altı çevre hedefi: iklim değişikliği ile mücadele ve uyum, su ve deniz kaynaklarının korunması, dögüsel ekonomiye geçiş, kirliliğin önlenmesi ve kontrolü, bioçeşitlilik ve ekosistemlerin korunması
 - Sürdürülebilir yatırım ve Avrupa Yeşil Mutabakat hedeflerine ulaşılması
 - Hangi faaliyetlerin ekonomik olarak sürdürülebilir olduğunu belirleyerek yatırımcıları yönlendiriyor
 - Şirketlerin yatırım süreçlerini planlamasına ve yeşil badanayı (green washing) önlemeye yardımcı olacak.
 - Finansal olmayan raporlama direktifi ile sürdürülebilirlik raporlaması getiriliyor.
- 02.02.2022-Tamamlayıcı İklim Delege Edilmiş Eylemi
- Sıkı kurallara tabi olmak şartıyla, belirli nükleer ve doğal gaz faaliyetleri yenilenebilir enerjiye geçiş sürecini kolaylaştırmak için, AB taksonomisi dahilindeki ekonomik faaliyetlere eklendi.

Yeşil Mutabakat ve 55'e Uyum / Fit for 55

AB'nin 2050'ye dek iklim nötr olma hedefi ve iklim yasası

2030'a dek sera gazı salımlarını 1990'daki orana göre % 55 azaltma hedefi

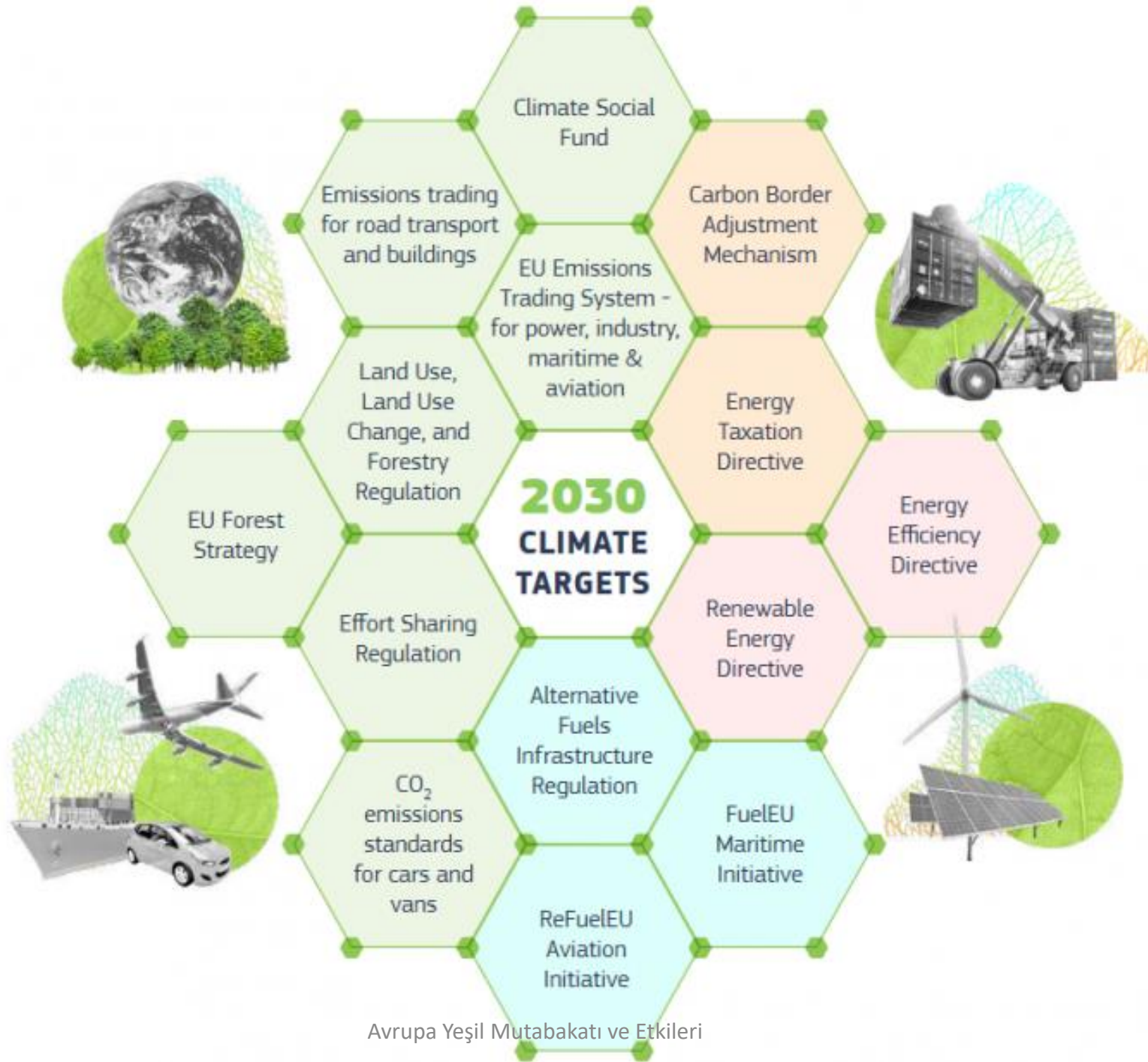
AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaştırma ve vergi alanındaki mevzuatının bu hedefler doğrultusunda revize edilmesi

Emisyon Ticaret Sisteminin geliştirilmesi ve karbon kaçağının önlenmesi

Enerji verimliliği, yenilenebilir enerjiye geçiş süreçlerin desteklenmesi ve hızlandırılması

Düşük emisyonlu ulaştırma modları, altyapısı ve yakıtlarına geçişin hızlandırılması

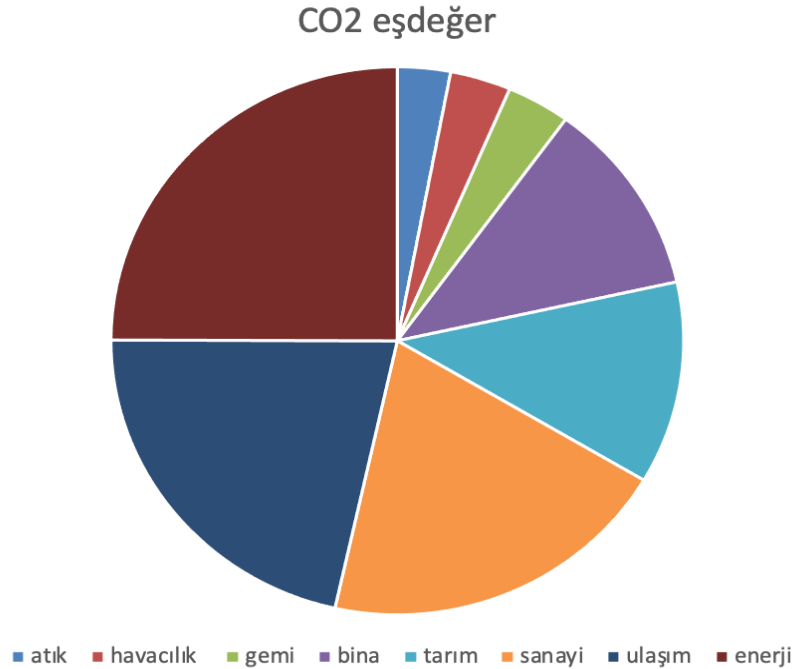
Doğal yutakların muhafazası ve geliştirilmesi

AB Emisyon Ticareti Sistemi

- Dünyanın en büyük karbon piyasası (2005)
- AB Üyesi Devletler, İzlanda, Lihtenştayn ve Norveç'i kapsıyor
- 11 bin ağır enerji kullanımı olan tesisler (enerji santrali, sanayi tesisi) ve havayolları için salımı sınırlıyor.
- AB'nin sera gazı emisyonlarının %45'i bu sisteme dahildir.
- Üst sınır ve ticaret (cap and trade) sistemi, emisyon tahsisatı
 - Emisyon ton başına 50 avronun üzerine çıktı.
- 2030'da ETS dahilindeki sektörlerden salımlar 2005 düzeyine göre % 43 azalacak.

Yenilenebilir Enerji direktifi

- AB'deki emisyonların % 75'i enerji üretimi ve kullanımından kaynaklanıyor.
- 2030'a kadar enerjinin % 40 oranında yenilenebilir kaynaklardan elde edilmesi hedefleniyor.
 - 10 milyon ton yenilenebilir hidrojen
- Tüm Üye Devletlerin bu amaçla harekete geçmesi gerekiyor.
- Ulaştırma, ısınma ve serinletme, inşaat ve sanayi için ayrı sektörel hedefler öneriliyor.
- Sürdürülebilirlik ve biyoenerji kullanımı kriterleri güçlendiriliyor.
- Yenilenebilir enerji yatırımları teşvik ediliyor.

AB'nin Enerji Bağımlılığı

- Enerji ithalatının % 66'sı petrol ürünleri, % 27'si doğal gaz ve % 5'i katı fosil yakıttan oluştu. (2020)
- Petrol ithalatı ana tedarikçiler:
 - % 29 Rusya, % 9 ABD, % 8 Norveç, % 7 S. Arabistan, % 7 BK, % 6 Kazakistan, % 6 Nijerya
- Doğal gaz ithalatı ana tedarikçiler:
 - % 43 Rusya, % 21 Norveç, % 8 Cezayir, % 5 Katar
- Kömür ithalatı ana tedarikçiler:
 - % 54 Rusya, % 16 ABD, % 14 Avustralya

- Rusya'ya yönelik yaptırımlar ve REPowerEU
 - 2030'dan önce Rusya'ya olan bağımlılığın bitirilmesi (1 yıl içinde 2/3 azaltmak)
 - Yenilenebilir geçişi hızlandırmak
 - Aşamalı olarak Rusya'dan petrol ithalatına yasak getirme önerisi
 - Artan fiyatlara karşı devlet yardımları ve tüketiciye destek
 - Ekim ayına kadar % 90 doğal gaz depolama
 - ABD'den LNG ithalatının artırılması
 - Biometan ve hidrojen ürünleri
 - Alternatif tedarik kanalları oluşturulması

Karayolu, araç ve minibüsler

- 2030'a dek emisyonların % 55 azaltılması, 2035 itibarıyla ruhsat alan tüm yeni araçların sıfır emisyonlu olması hedefleniyor. (2021'e oranla % 100 azaltım hedefi).
- Alternatif Yakıt Altyapısı Regülasyonu ile Üye devletlerin şarj noktalarını artırmaları öngörülüyor.
- Ana otoyollarda düzenli aralıklarda şarj ve yakıt noktası oluşturulması
 - 60 km'de bir elektrik şarj noktası
 - 150 km'de bir hidrojen yakıt istasyonu

Sürdürülebilirlik için AB Kimyasallar Stratejisi – 14.10.2020

- Sıfır kirlilik hedefi: Kimya sektörü ve değer zincirinin yeşil dönüşümü
- Kimyasalların tasarım olarak güvenli ve sürdürülebilir olması
 - «safe-and-sustainable-by-design» kriterleri geliştirilmesi ve güvenli ve sürdürülebilir kimyasalların ticarileşmesi ve kullanılması için mali destek sağlanması
- İnsan sağlığı ve çevre için en zararlı kimyasalların zorunlu olmayan toplumsal kullanım için devreden çıkarılması
- Kimya sektörüne yönelik yatırım ve inovasyon yoluyla dönüşümün desteklenmesi
- AB kurallarının iç pazarda ve sınırlarda uygulanmasını güçlendirmek

Sürdürülebilirlik için AB Kimyasallar Stratejisi – 14.10.2020

- Tüketici ürünlerinden (oyuncak, kozmetik, deterjan, gıda ile temas eden ürün, tekstil vs) en zararlı maddelerin çıkarılması (örnek: endokrin bozucular, bağışıklık ve solunum sistemini etkileyen kimyasallar, Per- ve polifloroalkil maddeler)
- Tüm ürünlerde ilgili maddelerin kullanımını minimize etmek ve mümkün olduğunca ikame etmek
- Farklı kaynaklardan çeşitli kimyasallara maruz kalmanın yarattığı kokteyl etkisini ve yarattığı riski dikkat almak
- Sürdürülebilir Ürün Politikası Girişimi çerçevesinde bilgi verme şartı getirerek, üretici ve tüketicilerin kimyasal içeriği ve güvenli kullanım hakkında bilgiye erişimini güvence altına almak

Sürdürülebilirlik için AB Kimyasallar Stratejisi – 14.10.2020

- İnovasyona teşvik, hayvan deneylerinden kaçınma ve kimyasalların etkileri ile ilgili bilgi açıklarını kapatmaya yönelik kimyasallar için bir araştırma ve inovasyon gündemi oluşturmak
- AB yasal mevzuatını sadeleştirmek
 - «Tek madde tek değerlendirme» süreci
 - «Veri yok, Pazar yok (no data, no market)» ilkesi
 - REACH ve sektörel mevzuatın revizyonu
 - REACH için açık danışma süreci 15.04.2022'de bitti. 2022 sonunda yeni tasarının açıklanması bekleniyor.
- Küresel olarak güvenlik ve sürdürülebilirlik standartlarının teşvik edilmesi

Sınırdaki Karbon Dzenleme Mekanizması

- AB'nin diğer uluslararası partnerleri ile iklim hedeflerinde farklılıklar olmasının yarattığı karbon kaçağı riski
- AB'nin DTÖ ve diğer uluslararası yükümlölüklerine uygun bir şekilde tasarlanması gerekir.
- Karbon yoğun üretim yapan ölkeler ve sektörler açısından önemli bir handikap oluşturabilir.
- Kapsamlı bir iklim değişikliği stratejisi gerektirir.

Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Olası Etkileri

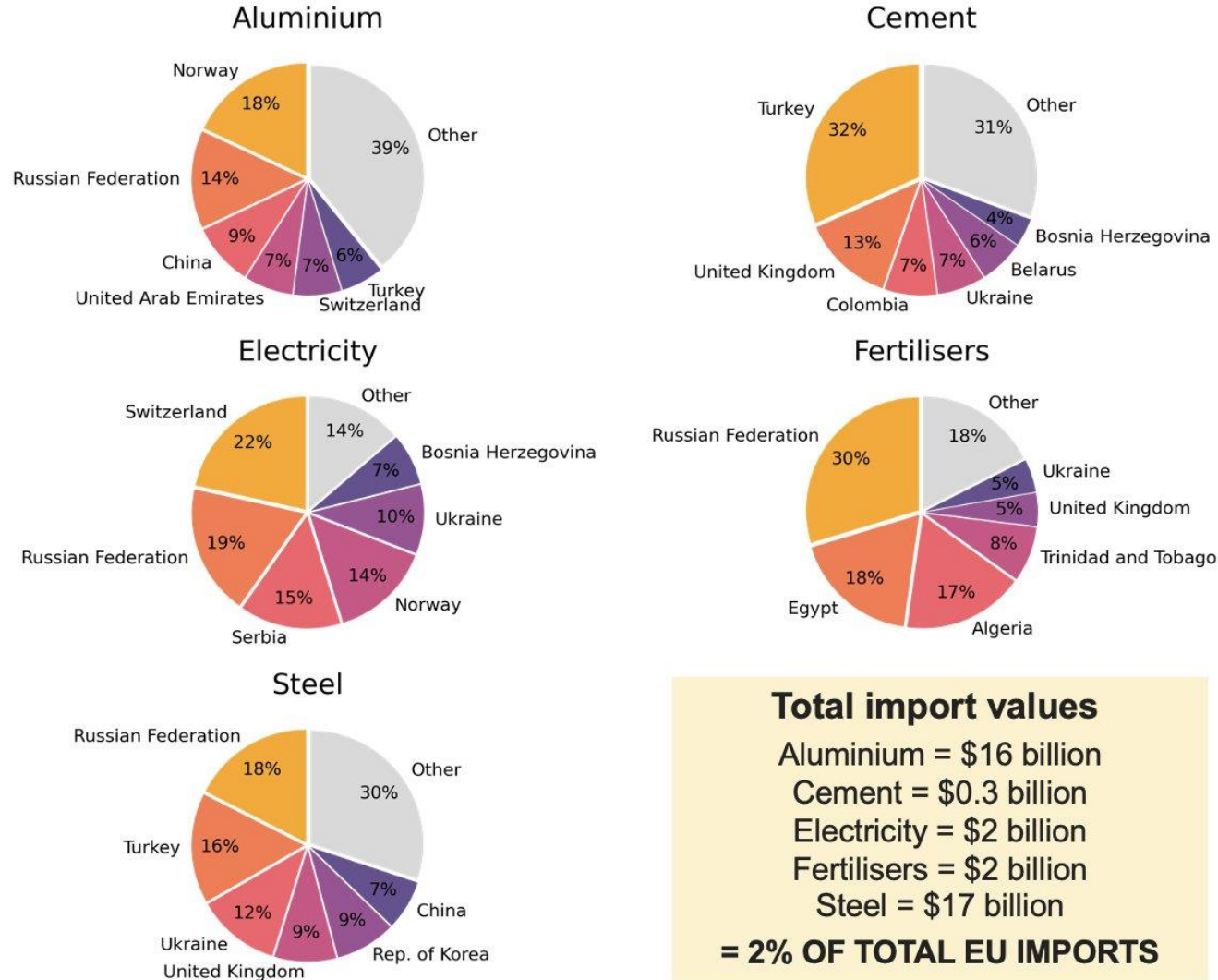
- AB'nin karbon sınır vergisi uygulaması AB pazarının boyutları ve önemi sebebiyle dünya ticaretini etkileyecek.
- Karbon ayak izinin azaltılması meselesi dünya ticaretinde  ne çıkacak
- AB için yeşil dönüşüme liderlik etme imkanı ve daha az adaptasyon kabiliyetine sahip olan rakipleri karşısında avantaj sağlayacak.

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM/CBAM) Regülasyonu

- Başlangıçta aşağıda ürünlerin ithalatına uygulanacak:
- Çimento, demir elik, alüminyum, gübre, elektrik enerjisi
- Bu  r nlerin imalatında doğrudan salınan emisyonlar için geçerli olacak.
- Geçiş sürecinin sonunda, Komisyon uygulamayı gözden geçirecek ve diğer ürün ve hizmetleri / dolaylı emisyonları kapsama alıp almamayı değerlendirecek.

EU imports of selected goods by country of origin, 2019

Source: Bruegel on UN Comtrade.

Temel Noktalar

İthalat
sertifikaları
CBAM
certificates

Karbon
fiyatlaması

- AB ithalatçıları, AB'ye ithal edilen ürünler eğer AB'de üretselerdi tabii olacakları karbon fiyatına tekabül eden karbon sertifikaları satın alacaklar
- Eğer bu ürünlerin imalatçıları, AB dışında bu ürünün üretiminde karbon fiyatı ödediğini gösterebilirse, o zaman tekabül eden maliyet AB ithalatçısının ödeyeceği meblağdan düşülür.
-

CBAM Uygulaması

CBAM
sertifikası

Kayıt
zorunluluğu

İçkin
emisyonlar

- Sertifikanın fiyatı € / ton CO2 olarak AB ETS izinlerinin (tahsisat) haftalık ortalama açık artırma fiyatına göre hesaplanacak.
- Söz konusu ürünleri ithal eden ithalatçıların AB nezdinde kayıt olmaları gerekecek.
- İlgili kurum CBAM sisteminde beyan sahiplerini kaydedecek ve beyanları gözden geçirip teyit edecek.
- İlgili kurum ithalatçılara CBAM sertifikası satmakla da sorumlu olacaklar.
- AB'ye CBAM kapsamındaki ürünleri ithal etmek için, her yıl 31 Mayıs'a kadar önceki sene AB'ye ithal edilen ürünlerin miktarı ve içkin emisyonları deklare etmek durumundalar. Yetkililerden avans olarak satın aldıkları CBAM sertifikalarını teslim etmek zorundalar.
- Bu şekilde ithalatçıların AB üreticileri ile aynı karbon fiyatını ödemeleri sağlanacak.

2023-25 Geçiş Süreci

- Geçiş sürecinde ithalatçılar ithal ettikleri ürünlerdeki emisyonu bildirecek. Ancak ödeme yapmayacak.
- 2026'da sistem tam olarak operasyonel hale gelecek.
- AB ithalatçıları bir önceki yıl ithal ettikleri ürünler ve ürünlere için toplam emisyonu deklare edecekler ve buna tekabül eden CBAM sertifikalarını teslim edecekler.

CBAM Hangi Ülkelere Uygulanacak?

- Tüm AB dışı ülkelerden yapılan ithalat CBAM kapsamına girecek.
- Ancak bazı istisnalar bulunuyor.
- ETS kapsamındaki ülkeler veya bununla bağlantılı bir ETS'si olan ülkeler: Avrupa Ekonomik alanı ülkeleri ve İsviçre
- Elektrik ithalatına da uygulanacak, elektriğin ithal edildiği ülkeler elektrik piyasalarını AB ile tam entegre hale getirirse muaf tutulacak.
- Tanınan muafiyetler 2030'da gözden geçirilecek.

Türkiye'nin Durumu

- Toplam SGS (2020) 524 milyon ton CO₂
- 1990'a göre %140,1 artış
- 2030'a kadar %21 azaltmayı hedefleniyor.
 - 2030'da 1,17 milyar ton CO₂ye çıkması beklenen emisyon miktarının, alınacak tedbirlerle 929 milyon ton CO₂de tutulması hedefleniyor.
- Kişi başına emisyon 4 tondan 6,6 tona çıktı.
 - %72,2 enerji kaynaklı emisyonlar
 - %12,6 endüstriyel işlemler ve ürün kullanımı
 - %11,9 tarımsal faaliyetler
 - %3,3 atık

Türkiye'nin Durumu

- 06.10.2021- TBMM Paris İklim Anlaşmasını onayladı.
- 2053-İklim nötr olma hedefi
- 16.07.2021-Ticaret Bakanlığı Yeşil Mutabakat Eylem Planı
- 9 ana başlık altında toplam 32 hedef ve 81 eylemi içeriyor.
 - Türkiye ekonomisi ve sanayisinin yeşil dönüşümü; kapsayıcı ve sürdürülebilir bir büyümenin tesis edilmesinin yanı sıra, ülkemizin AB başta olmak üzere, üçüncü ülkelere ihracatında rekabetçiliğinin korunması ve güçlendirilmesi için elzem görülmektedir. Bu alanda atılacak adımlar aynı zamanda ülkemizin küresel değer zincirlerine entegrasyonunun geliştirilmesi ve uluslararası yatırımlardan alacağı payın artırılması bakımından da önem teşkil etmektedir.

Yeşil Mutabakat ve Türkiye-AB İlişkileri

- AB'nin Pozitif Gündem önerisi
 - Gümrük birliğinin güncellenmesi, yüksek düzeyli diyalogların devamı, halklar arası temaslar ve mülteci işbirliği
 - Yüksek Düzeyli İklim Diyaloğu
- Gümrük birliği ve adaylık sürecinin sonucu olarak, ticaret ve yatırım ilişkisinin önemi
 - 2021-27 dönemi için IPA III kapsamında öngörülen 14.5 milyar avro aralarında yeşil gündem ve sürdürülebilir bağlantısallık hedefinin de bulunduğu öncelikler çerçevesinde aday ülkelere kullanılacak.
- Yeşil Mutabakatın getirdiği değişime uyum ihtiyacı
- İlişkilerin siyasi ve ekonomik unsurlarının bağlantısallığı

Yeşil Mutabakatın Etkisi

- AB'nin temel ihracat pazarı ve yatırım kaynağı olması
- Norm, standart ve ürün regülasyonlarına uyum
- Büyümenin kaynak kullanımından ayrılması
- Bölgesel, ulusal ve yerel düzeyler arasında ve tüm paydaşları içeren katılımcı bir yönetim
- Sürdürülebilirlik ve iklim değişikliğinin ana akımlaştırılması
- Döngüsel ekonomi ilkeleri ve imalatçı sorumluluğunun değişmesi

Dikkatiniz için teşekkürler...

**“Bu sahip olduğumuz
tek ev»**

***William Anders,
Apollo 8, Aydan Dünyanın
fotoğrafını çeken kişi***